

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

EUROPOS KOMISIJA

Gairės

Klausimai ir atsakymai. Atnaujinto Blokavimo statuto priėmimas

(2018/C 277 I/03)

Pastaba. Prireikus, taip pat kilus naujiems klausimams, Komisija peržiūrės ir atnaujins šias gaires.

Rugpjūčio 7 d. įsigaliojo Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/1100 ⁽¹⁾. Šiuo Deleguotuoju reglamentu iš dalies pakeistas 1996 m. lapkričio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2271/96, saugančio nuo trečiosios šalies priimtų teisės aktų eksteritorialaus taikymo poveikio ir tuo grindžiamų ar iš to kylančių veiksmų ⁽²⁾ (toliau – Blokavimo statutas), priedas.

Iš dalies pakeistas reglamentas iš karto taikomas ekonominės veiklos vykdytojams ir jį įgyvendina bei taiko nacionalinės valdžios institucijos bei teismai.

Blokavimo statuto tikslas – apsaugoti nustatytą teisinę tvarką, Sąjungos interesus ir fizinių bei juridinių asmenų, kurie naudojami Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo suteiktomis teisėmis, nukreiptomis prieš neteisėtą tokių teisės aktų eksteritorinio taikymo poveikį, interesus.

Šiuo dokumentu siekiama pateikti Blokavimo statuto nuostatų taikymo gaires. Jame nėra išsamiai nagrinėjamos visos to teisės akto nuostatos, taip pat juo nesukuriama jokių naujų taisyklių. Tik Blokavimo statuto teisinis tekstas, paskelbtas Oficialiajame leidinyje, yra privalomas.

Komisija prižiūri Sąjungos teisės taikymą, kontroliuojant Europos Sąjungos Teisingumo Teismui. Pagal sutartis tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas gali teikti teisiškai privalomą Sąjungos institucijų teisės aktų aiškinimą.

1 SKIRSNIS. BENDRIEJI KLAUSIMAI**1. Kas yra Blokavimo statutas?**

1996 m. ES priėmė Blokavimo statutą, reaguodama į Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) teisės aktus dėl eksteritorinių sankcijų, susijusių su Kuba, Iranu ir Libija. Šis teisės aktas yra svarbus laimėjimas, pasiektas Sąjungai ėmusi vieningų veiksmų dėl neteisėto trečiųjų šalių eksteritorinių teisės aktų poveikio.

Blokavimo statutu siekiama reaguoti į neteisėtą trečiųjų šalių eksteritorinių sankcijų taikymo 11 straipsnyje nurodytiems fiziniams ir juridiniams asmenims (toliau – ES veiklos vykdytojai) poveikį. Taigi pagrindinis jo tikslas – apsaugoti ES veiklos vykdytojus, kurie laikydami ES teisės užsiima teisėta tarptautine prekyba ir (arba) vykdo su kapitalo judėjimu susijusią veiklą, taip pat susijusią komercinę veiklą su trečiosiomis šalimis.

Blokavimo statutas taikomas jo priede išvardytiems eksteritoriniams teisės aktams (toliau – išvardyti eksteritoriniai teisės aktai), kurie šiuo metu apima JAV priemones, taikomas Kubai ir Iranui.

⁽¹⁾ OL L 199 I, 2018 8 7, p. 1.

⁽²⁾ OL L 309, 1996 11 29, p. 1.

Pagrindinis Blokavimo statuto principas yra toks – ES veiklos vykdytojai nesilaiko išvardytų eksteritorinių teisės aktų arba jais pagrįstų sprendimų, teismo nuosprendžių ar nutarimų, kadangi ES nepripažįsta jų taikymo ir (arba) poveikio ES veiklos vykdytojams (5 straipsnio pirma pastraipa).

Be to, Blokavimo statute numatyta, kad ES veiklos vykdytojai per 30 dienų turi informuoti Europos Komisiją apie bet kokius įvykius, kylančius dėl į sąrašą įtrauktų teisės aktų arba jais pagrįstų ar iš jų kylančių veiksmų, kurie turi tiesioginį arba netiesioginį poveikį jų ekonominiams ar finansiniams interesams (2 straipsnio pirma pastraipa). Jie tai gali padaryti tiesiogiai ⁽¹⁾ arba per valstybių narių kompetentingas institucijas. Europos Komisija apie tokią gautą informaciją praneša valstybės narės, kurioje gyvena arba yra registruotas informaciją pateikęs veiklos vykdytojas, kompetentingoms valdžios institucijoms (2 straipsnio trečia pastraipa).

Juridinių asmenų atveju ši pareiga galioja direktoriams, vadovams arba kitiems vadovaujamas pareigas einantiems asmenims.

2. Kam taikomas Blokavimo statusas?

Blokavimo statuto 11 straipsnyje konkrečiai nurodyta, kad jis taikomas fiziniams ar juridiniams asmenims, kuriuos Komisija šiame dokumente vadina „ES veiklos vykdytojais“, būtent:

1. bet kokiam fiziniam asmeniui, kuris gyvena Sąjungoje ir yra valstybės narės pilietis;
2. bet kokiam Sąjungoje registruotam juridiniam asmeniui;
3. bet kokiam už Sąjungos ribų įsisteigusiam valstybės narės piliečiui arba krovinių laivybos kompanijai, įsisteigusiai už Sąjungos ribų ir kontroliuojamai valstybės narės piliečiui, jei jų laivai yra registruoti kurioje nors valstybėje narėje pagal jos teisės aktus ⁽²⁾;
4. bet kokiam kitam Sąjungoje gyvenančiam fiziniam asmeniui, nebent tas asmuo yra valstybėje, kurios pilietis jis yra;
5. bet kokiam kitam fiziniam asmeniui Sąjungoje, įskaitant jos teritorinius vandenis ir oro erdvę, ir bet kokiame orlaivyje ar laive valstybės narės jurisdikcijoje ar kontrolėje, vykdančiam tarnybines pareigas.

Dėl patronuojančiųjų ir patronuojamųjų įmonių padėties žr. 21 klausimą.

3. Nuo kada taikomas atnaujintas Blokavimo statusas?

Atnaujintas Blokavimo statusas visiems ES veiklos vykdytojams, nurodytiems pirmiau, taikomas nuo jo įsigaliojimo dienos, t. y. nuo 2018 m. rugpjūčio 7 d. Kalbant apie sutartinius išpareigojimus, Blokavimo statusas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar jie priimti iki pirmiau nurodytos šio teisės akto įsigaliojimo dienos.

4. Kaip Blokavimo statusas apsaugo ES veiklos vykdytojus?

Taikant Blokavimo statutą:

- **ES panaikinamas bet kokio užsienio valstybės sprendimo, įskaitant teismų nutarimus ar arbitražo sprendimus, pagrįstus eksteritoriniais teisės aktais arba pagal juos priimtais aktais bei nuostatomis, poveikis (4 straipsnis).**

Tai reiškia, kad ES nebus pripažįstami jokie administraciniai, teismo, arbitražo ar bet kokie kitokie sprendimai, priimti trečiosios šalies institucijos ir pagrįsti Blokavimo statuto priede išvardytomis nuostatomis arba aktais, kuriais plėtojamos ar įgyvendinamos tos nuostatos. Be to, ES nebus vykdomi jokie sprendimai, kuriais reikalaujama, pavyzdžiui, vykdyti konfiskavimą ar taikyti finansines nuobaudas ES veiklos vykdytojui pagal pirmiau minėtus aktus. Tai apsaugo ES veiklos vykdytojus nuo tokių sprendimų poveikio Sąjungoje.

Nacionalinės institucijos, įskaitant nacionalinius teismus ir arbitražus, taiko ir įgyvendina Blokavimo statutą, visų pirma užtikrina, kad būtų visapusiškai vykdoma pirmiau nurodyta, tiesiogiai iš jo kylanti pareiga.

⁽¹⁾ El. paštu relex-sanctions@ec.europa.eu.

⁽²⁾ 1986 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 4055/86 dėl laisvės teikti paslaugas principo taikymo jūrų transporto paslaugoms tarp valstybių narių bei valstybių narių ir trečiųjų šalių 1 straipsnio 2 dalis (OL L 353, 1990 12 17, p. 16).

- **ES veiklos vykdytojams suteikiama galimybė gauti atlyginimą už žalą, padarytą dėl išvardytų eksteritorinių teisės aktų taikymo, iš ją sukėlusių fizinių ar juridinių asmenų ar subjektų (6 straipsnis).**

Tai reiškia, kad ES veiklos vykdytojams suteikti teisiniai įgaliojimai reikalauti kompensacijos už patirtus nuostolius iš juos sukėlusių asmenų. Dėl išsamesnės su šia galimybe susijusios informacijos žr. 12–15 klausimus.

- **ES veiklos vykdytojams suteikiama galimybė prašyti būti įgaliojami laikytis išvardytų eksteritorinių teisės aktų, jeigu dėl jų nesilaikymo būtų labai pakenkta jų arba ES interesams (5 straipsnio antra pastraipa).**

Tai reiškia, kad tam tikromis, tinkamai pagrįstomis sąlygomis, nukrypdamas nuo taisyklės, Komisija gali įgaliojti ES veiklos vykdytojus veikti pagal išvardytus eksteritorinius teisės aktus. Dėl išsamesnės su šia galimybe susijusios informacijos žr. 16–20 klausimus.

5. Ar Blokavimo statutu ES veiklos vykdytojai įpareigojami palaikyti verslo santykius su Iranu ar Kuba? Kokios pozicijos jie turėtų laikytis eksteritorinių teisės aktų ir Blokavimo statuto atžvilgiu?

ES veiklos vykdytojai gali laisvai vykdyti savo verslo veiklą taip, kaip mano esant tinkama, laikydamiesi ES teisės ir taikytinų nacionalinių įstatymų. Tai reiškia, kad jie gali laisvai nuspręsti pradėti, tęsti arba nutraukti verslo veiklą Irane ar Kuboje, taip pat pasirinkti, remiantis ekonominės padėties vertinimu, ar vykdyti veiklą konkrečiame ekonomikos sektoriuje. Blokavimo statutu būtent siekiama užtikrinti, kad tokie verslo sprendimai būtų priimami laisvai, t. y. ES veiklos vykdytojai nebūtų priversti juos priimti laikydamiesi išvardytų eksteritorinių teisės aktų, kurie pagal Sąjungos teisę nepažįstami kaip taikytini ES veiklos vykdytojams.

6. Kodėl Blokavimo statusas yra atnaujinamas?

Atnaujinimą paskatino 2018 m. gegužės 8 d. vienašališkas JAV sprendimas vėl pradėti taikyti sankcijas Iranui ir kartu pasitraukti iš Bendro visapusiško veiksmų plano (BVVP), kurį 2015 m. su Iranu pasirašė Kinija, Prancūzija, Rusija, Jungtinė Karalystė, Vokietija, JAV ir Europos Sąjunga. Tam tikrų su Iranu susijusių sankcijų panaikinimas yra labai svarbi susitarimo dalis. JAV vėl nustatytos eksteritorinės sankcijos gali pakenkti ES veiklos vykdytojams, kurie vykdo teisėtą verslo veiklą su Iranu. Tokie teisės aktai bus vėl pradėti taikyti nuo 2018 m. rugpjūčio 7 d. ir 2018 m. lapkričio 5 d.

7. Kas Blokavimo statute pasikeitė?

Europos Komisija atnaujino Blokavimo statuto priedą, siekdama išplėsti eksteritorinių teisės aktų, kuriems taikomos Blokavimo statute numatytos apsaugos priemonės, sąrašą. Dabar į priedą įtrauktos JAV eksteritorinės sankcijos, kurias JAV buvo panaikinusios arba atidėjusios pagal BVVP ir kurias jos vėl ims taikyti. Svarbu pažymėti, kad tai taip pat apima bet kokius tokius teisės aktais grindžiamus ar iš jų kylančius veiksmus.

Konkrečiai, į priedą įtrauktus išvardytus eksteritorinius teisės aktus galima rasti:

- „1996 m. sankcijų Iranui akte“⁽¹⁾;
- „2012 m. Irano laisvės ir kovos su ginklų platinimu akte“;
- „Nacionalinės gynybos įgaliojimo akte 2012 fiskaliniams metams“;
- „2012 m. Irano grėsmės mažinimo ir Sirijos žmogaus teisių akte“ ir
- „Teisės aktuose dėl Irano sandorių ir sankcijų“.

Patogumo sumetimais priede apibendrintos pirmiau minėtų aktų ir reglamentų, neteisėtai darančių eksteritorinį poveikį, nuostatos. Siekiant išsamiai jas apžvelgti, reikia susipažinti su atitinkamomis nuostatomis.

⁽¹⁾ Šis aktas jau 1996 m. buvo įtrauktas į priedą. Tačiau dabar priedo turinys apima metams bėgant atliktus pakeitimus.

8. Ar iki šiol Blokavimo statusas buvo taikytas?

Nuo 1996 m. Blokavimo statusas daugiausia buvo taikomas JAV eksteritorinėms sankcijoms, susijusioms su Kuba. 1998 m. Sąjunga ir JAV pasirašė Susitarimo memorandumą, pagal kurį JAV administracija laikinai sustabdė tam tikrų eksteritorinių sankcijų Kubai nuostatų taikymą tol, „kol ES ir kitos sąjungininkės toliau dės pastangas siekdamas skatinti demokratiją Kuboje“.

9. Kaip dar Blokavimo statusas gali padėti ES veiklos vykdytojams?

Blokavimo statusas taikomas visiems ES veiklos vykdytojams nepaisant jų dydžio ir veiklos srities.

Be 4 klausime išvardytų apsaugos priemonių, Blokavimo statusas taip pat naudingas kaip priemonė, padedanti nustatyti trečiųjų šalių eksteritorinius teisės aktus ir jų pagrindines nuostatas, kurių taikymas gali daryti neteisėtą poveikį ES veiklos vykdytojams. Minėtos nuostatos apibendrintos priede. Tai gali būti ypač naudinga mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI), kadangi jos turi mažiau išteklių, kad galėtų išsiaiškinti, kurie išvardyti eksteritoriniai teisės aktai gali turėti įtakos jų veiklai, ir, pavyzdžiui, kad būtų pasirengusios pateikti Komisijai aktualią informaciją pagal 2 straipsnio pirmą pastraipą (žr. 1 klausimą).

10. Kas atsakingas už Blokavimo statuto įgyvendinimą? Ar valstybės narės privalo vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už Blokavimo statuto pažeidimus?

Valstybių narių valdžios institucijos atsako už Blokavimo statuto įgyvendinimą, be kita ko, už galimų pažeidimų atvejais taikytinų sankcijų priėmimą ir įgyvendinimą savo atitinkamoje teisinėje sistemoje. Šios sankcijos nustatytos nacionalinės teisės aktuose ir todėl gali skirtis atskirose valstybėse narėse. Tačiau, nepaisant jų skirtumų, visos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios (9 straipsnis).

Valstybės narės taip pat turi užtikrinti Blokavimo statuto vykdymą, be kita ko, tam tikrais tinkamais atvejais taikydamos minėtas sankcijas pagal savo nacionalines procedūras.

11. Koks yra Europos Komisijos vaidmuo?

Pagal Blokavimo statutą pagrindinės Europos Komisijos užduotys yra šios:

- deleguotaisiais aktais iš dalies keisti priede pateikiamą eksteritorinių sankcijų sąrašą (1 straipsnio antra pastraipa);
- rinkti ES veiklos vykdytojų pateikiamą informaciją, susijusią su galimais išvardytų eksteritorinių teisės aktų taikymo atvejais (2 straipsnis);
- suteikti įgaliojimus ES veiklos vykdytojams, kurie turi visapusiškai ar iš dalies laikytis išvardytų eksteritorinių sankcijų, kad išvengtų didelės žalos jų ar Sąjungos interesams, ir įgyvendinimo aktais nustatyti kriterijus, pagal kuriuos bus vertinami prašymai (5 straipsnio antra pastraipa kartu su 7 straipsnio b punktu) ⁽¹⁾.

Kitos su procedūromis susijusios užduotys nurodytos 7 straipsnio a, d ir e punktuose ir 10 straipsnyje.

Be to, Komisija, kaip sutarčių sergėtoja, prižiūri, kad ES teisė būtų įgyvendinama teisingai ir suderintai, kontroliuojant Europos Sąjungos Teisingumo Teismui.

Dėl papildomos informacijos apie Europos Komisijos vaidmenį prašome kreiptis relex-sanctions@ec.europa.eu.

⁽¹⁾ Vykdyti šias užduotis Komisijai padeda Eksteritorinių teisės aktų komitetas, kaip numatyta Blokavimo statuto 8 straipsnio 1 dalyje. Šį komitetą sudaro ES valstybių narių atstovai.

2 SKIRSNIS. ŽALOS ATLYGINIMAS

12. Už kokią padarytą žalą ES veiklos vykdytojai gali gauti atlyginimą?

Pagal 6 straipsnį ES veiklos vykdytojai gali gauti „žalos atlyginimą, įskaitant teises išlaidas, kurią tam asmeniui padarė priėmimo nurodytų įstatymų taikymas arba jais grindžiami ar iš jų kylantys veiksmai“. Žalos, už kurią galima reikalauti atlyginimo, sąvoka yra labai plati ir atitinka Blokavimo statuto tikslą suteikti apsaugą.

13. Iš ko ES veiklos vykdytojai gali reikalauti kompensacijos už padarytą žalą? Ar ES veiklos vykdytojai gali pateikti ieškinį JAV valdžios institucijoms siekdami gauti žalos atlyginimą?

ES veiklos vykdytojai gali gauti žalos atlyginimą „iš fizinio ar juridinio asmens ar bet kokio kito tokią žalą sukėlusio subjekto, arba bet kokio jo vardu veikusio asmens ar tarpininko“.

Kas konkrečiai bus atsakovas kiekvienoje byloje, priklausys nuo konkretaus atvejo, padarytos žalos rūšies, žalą iš tikrųjų sukėlusio asmens ar subjekto, galimos bendros atsakomybės už tokią žalą ir t. t. Sprendimus šiuo klausimu priima kompetentingas teismas (žr. 14 klausimą). Neįmanoma *ex ante* bendrai nustatyti asmenis, iš kurių bus reikalaujama atlyginti žalą.

Tačiau 6 straipsnio formuluotė yra labai plati ir apima ne tik atsakingus asmenis ir subjektus, bet ir jų atstovus, taip užtikrinant platesnę ES veiklos vykdytojų apsaugą.

14. Kaip galima pateikti reikalavimą atlyginti žalą? Ar Komisija arba nacionalinės valdžios institucijos imsis veiksmų ES veiklos vykdytojų labui?

Pagal 6 straipsnio trečią pastraipą žalos atlyginimą galima gauti kreipiantis į teismą. Kurio teismo kompetencijai bus priskirta byla, priklausys nuo jos specifikos, taikomų jurisdikcijos taisyklių, nacionalinio civilinio proceso ir t. t. 6 straipsnio trečioje pastraipoje bendrai nurodytos taisyklės, įtvirtintos Briuselio konvencijoje dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (Briuselio konvencija) ⁽¹⁾.

Be to, 6 straipsnio paskutinėje pastraipoje nurodoma, kad žala gali būti atlyginama konfiskuojant ir parduodant turtą, kurį Sąjungoje turi žalą sukėjęs fizinis arba juridinis asmuo arba jo tarpininkai, arba bet kuris jo vardu veikiantis asmuo, įskaitant akcijas, kurias jie gali turėti Sąjungoje įregistruotose bendrovėse. Žala bus atlyginama nepažeidžiant kitų priemonių priemonių ir laikantis taikomų įstatymų.

15. Ką numato Briuselio konvencija?

Blokavimo statutą priimtas 1996 m. Jo 6 straipsnyje pateikiama nuoroda į Briuselio konvenciją nuo šiol bus laikoma nuoroda į 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo ⁽²⁾.

Pagal šio reglamento 68 straipsnį, jis pakeičia 1968 m. Briuselio konvenciją, kalbant apie valstybių narių tarpusavio santykius, tačiau negalioja Konvencijos taikymo srityje esančiose valstybių narių teritorijose ir teritorijose, kurioms pagal SESV 355 straipsnį šis reglamentas netaikomas.

Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį, tačiau netaikomas valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą vykdančioms valstybės įgaliojimus.

3 SKIRSNIS. ĮGALIOJIMAI

16. Kada ES veiklos vykdytojai gali prašyti suteikti įgaliojimą pagal Blokavimo statuto 5 straipsnio antrą pastraipą?

Blokavimo statuto 5 straipsnio antra pastraipa ES veiklos vykdytojams suteikiama galimybė prašyti būti įgaliotiems laikyti išvardytų eksteritorinių teisės aktų, jeigu dėl jų nesilaikymo būtų padaryta didelė žala jų ar Sąjungos interesams.

⁽¹⁾ Tekste nurodoma 1968 m. Konvencija; tačiau ši nuoroda turėtų būti suprantama kaip nuoroda į 2007 m. Konvenciją, kuria ji buvo pakeista [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:22007A1221\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:22007A1221(03)).

⁽²⁾ OL L 351, 2012 12 20, p. 1.

Nors Blokavimo statute nėra nustatyta, ką reiškia „didelė žala“, akivaizdu, kad ne dėl visų ES veiklos vykdytojų patiriamų nepatogumų ar žalos jie turės teisę gauti įgaliojimą. Taip yra todėl, kad Sąjunga nepritaria tam, kad išvardytais eksteritoriniais teisės aktais būtų reglamentuojama ES veiklos vykdytojų veikla jos teritorijoje, o tokio reglamentavimo galimybė tebėra išimtis.

Kaip paaiškinta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2018/1101 ⁽¹⁾ 9 konstatuojamojoje dalyje, prašymai suteikti įgaliojimą laikomi tinkamais, kai pareiškėjo veiksmai, kurių jis nori imtis, grindžiami eksteritoriniais teisės aktais arba iš jų kyla. Pareiškėjas nusprendžia, ar jo atvejis yra tinkamas. ES veiklos vykdytojai neturėtų prašyti įgaliojimo, siekdami iš Komisijos gauti vadinamąjį garantinį raštą arba patvirtinimą, kad jų verslo sprendimai atitinka Blokavimo statuto nuostatas. Dėl išsamesnės informacijos apie verslo sprendimus, priimamus atsižvelgiant į Blokavimo statutą, žr. 5 klausimą.

17. Ką turi įrodyti ES veiklos vykdytojai, kad gautų įgaliojimą?

Pagal Įgyvendinimo reglamento (ES) 2018/1101 3 straipsnio 2 ir 3 dalis, ES veiklos vykdytojai, prašantys suteikti jiems įgaliojimą, turi bent jau paaiškinti, kurių išvardytų eksteritorinių teisės aktų nuostatų jie turėtų laikytis, ir tiksliai nurodyti, kokių veiksmų jie siekia imtis. Be to, jie turi įrodyti, kodėl ir koku būdu išvardytų eksteritorinių teisės aktų nesilaikymas padarytų didelės žalos jų arba Sąjungos interesams; toks paaiškinimas pagrįstų poreikį konkrečiomis, tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis nukrypti nuo Blokavimo statutu įtvirtintos taisyklės. Būtina pateikti tinkamus įrodymus. Kokie įrodymai tinkami, priklausys nuo kiekvieno konkretaus atvejo. Vis dėlto, remdamasi įgyta patirtimi, Komisija svarstys, ar būtų tinkama parengti šablonus ar kontrolinius sąrašus, naudotinus įrodymams, kurie dažniausiai nurodomi pagrinduose, pateikti.

Prašymus suteikti įgaliojimą gali teikti atskiri ES veiklos vykdytojai arba jų grupė, jeigu jų interesai yra pakankamai panašūs. Tačiau, jeigu prašymus pateikia ES veiklos vykdytojų grupė, Komisija turi turėti galimybę atskirai vertinti, ar dėl išvardytų eksteritorinių teisės aktų nesilaikymo didelė žala būtų padaryta kiekvieno iš pareiškėjų arba Sąjungos interesams.

18. Kas gali įgaluoti ES veiklos vykdytojus laikytis išvardytų eksteritorinių teisės aktų? Koks valstybių narių vaidmuo?

Pagal 5 straipsnio antrą pastraipą, 7 straipsnio b punktą ir 8 straipsnį Komisija suteikia tokius įgaliojimus padedama Eksteritorinių teisės aktų komiteto. Įgaliojimai suteikiami remiantis kriterijais, kurie nustatomi taip pat. Minėti kriterijai nustatyti Įgyvendinimo reglamente (ES) 2018/1101. Komisija nuolat peržiūrės kriterijus. Jeigu, remdamasi tvarkant prašymus suteikti įgaliojimą įgyta patirtimi, Komisija manys, kad reikalingi daliniai pakeitimai, ji imsis tinkamų priemonių.

Eksteritorinių teisės aktų komitetą sudaro visų valstybių narių atstovai ir jis padeda Komisijai vykdyti jos užduotis, susijusias su įgaliojimais, taikant komiteto procedūrą.

Remiantis Įgyvendinimo reglamento (ES) 2018/1101 3 straipsnio 5 dalimi, gavusi prašymą suteikti įgaliojimą, Komisija nedelsdama apie tai informuoja Eksteritorinių teisės aktų komitetą.

19. Koku būdu ES veiklos vykdytojai gali paprašyti suteikti įgaliojimą ir per kiek laiko Europos Komisija pateikia atsakymą?

Komisijai pateikiami rašytiniai prašymai suteikti įgaliojimą, kurie siunčiami paštu (adresu European Commission, Service for Foreign Policy Instruments EEAS 07/99, 1049 Brussels, Belgium) arba el. paštu (adresu EC-AUTHORISATIONS-BLOCKING-REG@ec.europa.eu).

Komisija stengsis kuo greičiau išnagrinėti prašymus ir pateikti atsakymą pareiškėjui, tačiau šio proceso trukmė priklausys nuo kelių veiksnių, pavyzdžiui, nuo atvejo sudėtingumo, prašymo išsamumo ir pateiktų įrodymų, pareiškėjo reagavimo laiku į papildomus Komisijos reikalavimus, gautų prašymų apimties, laiko, kurio Eksteritorinių teisės aktų komitetui reikia, kad pateiktų nuomonę dėl atvejo, arba dokumentams išversti reikalingo laiko.

20. Koks įgaliojimo poveikis?

Prašymas suteikti įgaliojimą neturi stabdomojo poveikio. Įgaliojimas, suteikiamas Komisijos įgyvendinimo sprendimo forma, įsigalioja pranešimo apie jį pareiškėjui dieną. Iki tos dienos ES veiklos vykdytojai privalo taikyti Blokavimo statutą.

⁽¹⁾ OL L 199 I, 2018 8 7, p. 7.

4 SKIRSNIS. KITI KLAUSIMAI

21. Kokia padėtis, susijusi su JAV bendrovių patronuojamosiomis ES bendrovėmis ir ES bendrovių patronuojamosiomis bendrovėmis JAV?

Iš esmės reikia atskirai apžvelgti tris galimus atvejus.

Kai JAV bendrovių patronuojamosios ES bendrovės yra įsteigtos pagal valstybės narės teisę ir jų registruotoji būstinė, centrinė administracija arba pagrindinė verslo vieta yra Sąjungos teritorijoje, jos laikomos ES veiklos vykdytojais. Tai reiškia, kad jos gali naudotis visomis teisėmis ir privalo vykdyti visas pareigas pagal Sąjungos teisę, įskaitant Blokavimo statutą.

JAV bendrovių filialams ES ankstesnė pastraipa netaikoma, nes jos neturi atskiro nuo patronuojančiosios bendrovės savarankiško juridinio asmens statuso. Jie nelaikomi ES veiklos vykdytojais. Taigi jiems Blokavimo statutai netaikomas.

ES patronuojamosioms bendrovėms JAV galioja teisės aktai, pagal kuriuos jos yra įregistruotos. Paprastai tai yra JAV teisės aktai, todėl tokios bendrovės nelaikomos ES veiklos vykdytojais ir joms Blokavimo statutai netaikomas. Tačiau Sąjungoje registruota jų patronuojančioji bendrovė yra ES veiklos vykdytoja, todėl jai taikomos Blokavimo statuto nuostatos.

22. Ar ES piliečiams, kurie gyvena už ES teritorijos ribų, be kita ko, JAV, taikomas Blokavimo statutai?

Taip, Blokavimo statutai ir toliau taikomas valstybės narės piliečiui, įsisteigusiam už Sąjungos teritorijos ribų (žr. 2 klausimą).

23. Ar gali ES veiklos vykdytojai paprašyti JAV išduoti licenciją, kad jiems nebūtų taikomos išvardytos eksteritorinės sankcijos?

Ne. JAV valdžios institucijoms pateiktas prašymas išduoti atskirą licenciją, kuria suteikiamas leidimas taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą ir nesilaikyti išvardytų eksteritorinių teisės aktų, būtų vertinamas kaip jų laikymasis. Iš tikrųjų tai reikštų, kad pripažįstama JAV jurisdikcija ES veiklos vykdytojams, kurie turėtų priklausyti ES ir valstybių narių jurisdikcijai.

Tačiau ES veiklos vykdytojai gali prašyti Komisijos suteikti įgaliojimą pateikti prašymą JAV institucijoms dėl tokios licencijos išdavimo pagal Blokavimo statuto 5 straipsnio antrą pastraipą.

Vis dėlto, Komisija nevertina kaip išvardytų eksteritorinių teisės aktų laikymosi paprasto ES veiklos vykdytojų bandymo pasikalbėti su JAV institucijomis siekiant išsiaiškinti tikslią šių teisės aktų apimtį ir tai, kokį poveikį jie gali jiems turėti, taip pat, ar dėl jų nesilaikymo gali būti padaryta didelė žala jų interesams, kaip nustatyta 5 straipsnio antroje pastraipoje. Tokie pokalbiai gali vykti prieš tai, kai ES veiklos vykdytojai pateikia Komisijai prašymą suteikti įgaliojimą pagal pirmiau minėtą straipsnį, ir juos galima vesti neturint įgaliojimo.
